

prima instanță – A. Andronic

dosarul nr. 2ra-2356/14

instanța de apel – N. Cernat, A. Gavriliță, A. Pahopol

ÎNCHEIERE

30 iulie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul

Judecătorii

Svetlana Novac

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ion Cotun, reprezentat de către avocatul Roman Pascari

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Ion Cotun împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Creditera” cu privire la declararea nulității clauzelor contractuale

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 martie 2014 prin care a fost respins apelul declarat de Ion Cotun și menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 iunie 2013, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 27 septembrie 2011, Ion Cotun a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Creditera” cu privire la declararea nulității clauzelor contractuale.

În motivarea acțiunii a indicat că la 26 septembrie 2008 a încheiat cu OM „Creditera” contractul de împrumut nr. 25/2008, prin care pârâtul s-a obligat să-i acorde un împrumut în mărime de 96000 USD, oferit în valută națională potrivit cursului BNM din ziua efectuării plății.

Indică că potrivit p. 2.4 din contract, el urma să achite dobânda, stabilită în mărime de 36 % anual din suma împrumutată.

Consideră că o astfel de dobândă prejudiciază grav drepturile și interesele sale, deoarece prestația suplimentară față de suma real împrumutată de el este cu mult mai mare.

Cu referire la Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la unele chestiuni referitoare la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației la soluționarea litigiilor legate de contractele de împrumut din 24 decembrie 2010, indică că caracterul rezonabil al dobânzii se determină în fiecare caz aparte, inclusiv este necesar să se țină cont de clauzele contractuale, de tipul contractului, de faptul dacă a fost stipulată vreo garanție a debitorului. Este rezonabilă, de asemenea, acea dobândă, care este mai aproape de mărimea ratei de refinanțare a Băncii Naționale a Republicii Moldova.

Mai susține că potrivit aceleiași hotărâri, se specifică că dacă prin contract s-a stabilit o dobândă nerezonabilă față de rata de refinanțare a Băncii Naționale a

RM, atunci, potrivit art. 869 alin. (2) Cod civil, obligația de a plăti această dobândă este nulă.

Remarcă că rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei la data încheierii contractului, 26 septembrie 2008 a constituit 10,5 %, iar potrivit Hotărârii BNM nr. 95 din 23 mai 2008 - în vigoare din 30 mai 2008, în situația dată, diferența dintre dobânda instituită de pârât în contractul nominalizat, care constituie 36 %, nicidecum nu se află într-o relație rezonabilă cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei, instituindu-se astfel o diferență de 25,5%.

Mai susține că potrivit p. 2.5 al aceluiași contract, a fost instituită o dobândă în mărime de 46 % în cazul în care nu se rambursează suma împrumutată în termen și plata întârzie timp de 30 de zile.

Susține că această prevedere de asemenea încalcă norma imperativă din art. 869 alin. (1) al Codului civil.

Solicită admiterea acțiunii, declararea nulității clauzei stipulate în punctul 2.4 al contractului de împrumut nr. 25/2008 și a clauzei stipulate în punctul 2.5 al contractului de împrumut nr. 25/2008.

Ulterior, Ion Cotun a depus o cerere de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat suplimentar declararea nulității p. 2.4 din contractul de împrumut nr. 37/2008 din 14 noiembrie 2008 și declararea nulității p. 2.5 din contractul de împrumut nr. 37/2008 din 14 noiembrie 2008.

În motivarea cererii respective a indicat că la 14 noiembrie 2008 a mai încheiat cu OM „Creditera” SRL încă un contract de împrumut, cu nr. 37/2008, prin care pârâtul s-a obligat să-i acorde un împrumut în mărime de 7000 USD, oferit în valută națională potrivit cursului BNM din efectuării plății.

Cu referire la p. 2.4 din contract, menționează că dobânda a fost stabilită în mărime de 36 % anual din suma împrumutată.

Consideră că o astfel de dobândă prejudiciază grav drepturile și interesele sale, deoarece prestația suplimentară față de suma real împrumutată datorată de el este cu mult mai mare.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 11 iunie 2013 acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 martie 2014 a fost respins apelul declarat de Ion Cotun și menținută hotărârea primei instanțe.

La 06 iunie 2014, Ion Cotun, reprezentat de către avocatul Roman Pascari a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești inferioare cu remiterea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel, deoarece erorile judiciare nu pot fi corectate de instanța de recurs.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu hotărârile judecătorești menționate, considerând că sunt ilegale, neîntemeiate și pasibile de a fi casate din motivul încălcării esențiale și aplicării eronate a normelor de drept material și procesual.

Își întemeiază recursul în baza prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a) și lit. c) CPC, invocând că la soluționarea litigiului, instanțele au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și au aplicat în mod eronat legea.

Relevă că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat prevederile art. 869 Cod civil, în pofida faptului că pe parcursul examinării cauzei a demonstrat din plin

necesitatea anulării dobânzii în mărime de 36 % - rată care depășește cu mult atât rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei, cât și media pe piață a dobânzii la contractele de credit din acea perioadă.

Cu referire la pct. 16 și pct. 17 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2010, cu privire la unele chestiuni referitoare la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației la soluționarea litigiilor legate de contractele de împrumut indică că modalitatea de apreciere al caracterului rezonabil al dobânzii, care se determină în fiecare caz aparte, inclusiv este necesar se țină cont de clauzele contractuale, de tipul contractului, de faptul dacă a fost stipulată vreo garanție a debitorului, de termenul contractului, de condițiile de creditare. Specifică faptul că, prin contract, se poate prevedea și o altă rată. Însă, dacă prin contract s-a stabilit o dobândă nerezonabilă față de rata de refinanțare a Băncii Naționale a RM, atunci, potrivit art. 869 alin. (2) Cod civil, obligația de a plăti această dobândă este nulă de drept.

Consideră că la caz prezintă relevanță și Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 95 din 23 mai 2008 cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei, conform căreia rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt a fost stabilită în mărime de 18,5 la sută anual, iar rata de bază la creditele acordate pe termen lung (mai mare de 5 ani) - în mărime de 10,5 la sută anual, Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 188 din 25 septembrie 2008 cu privire la nivelul ratelor dobânzilor, în vigoare din 30 septembrie 2008, conform căreia rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt a fost instituită în mărime de 17,0 la sută anual, iar rata de bază la creditele acordate pe termen lung (mai mare de 5 ani) s-a stabilit în mărime de 10,5 la sută anual, Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 238 din 27 noiembrie 2008 cu privire la nivelul ratelor dobânzilor, în vigoare din 02 decembrie 2008, conform căreia rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt a fost instituită în mărime de 15,5 la sută anual, iar rata de bază la creditele acordate pe termen lung (mai mare de 5 ani) s-a stabilit în mărime de 10,5 la sută anual.

Susține că instanțele ierarhic inferioare au aplicat eronat conținutul Recomandării nr. 13 a Curții Supreme de Justiție, în raport cu Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139 din 21 iunie 2007 și Legea cu privire la organizațiile de microfinanțare.

Indică că instanțele ierarhic inferioare urmau să aplice prevederile art. 220 alin. (1) și art. 667 alin. (1) Cod civil.

Cu referire la prevederile art. 219 Cod civil, consideră că în speță prevederile contractuale ale pct. 2.4 și pct. 2.5 ale contractelor de împrumut din 26 septembrie 2008 și respectiv din 14 noiembrie 2008 sunt lovite de nulitate absolută, iar părțile, OM „Creditera” SRL și Ion Cotun urmează a fi repuse în situația inițială.

Consideră că instanța de apel urma să țină cont și de prevederile pct. 18 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil, din care rezultă că nulitatea produce efecte nu numai pentru viitor, ci și pentru trecut, adică efectele nulității se produc din chiar momentul încheierii actului juridic civil. Așadar, vor fi înlăturate și efectele actului juridic care s-au produs

între momentul încheierii acestuia și momentul anularii efective a actului. În temeiul retroactivității efectelor nulității actului juridic civil, părțile ajung în situația în care s-ar fi aflat dacă nu ar fi încheiat acel act juridic.

Invocă că instanțele inferioare nu au motivat respingerea capătului de cerere cu privire la declararea nulității pct. 2.5 ale contractelor de împrumut, și anume nu au motivat în nici un fel legalitatea cuantumului dobânzii de 46 %, expus în cel de-al doilea capăt de cerere.

Consideră că astfel a fost încălcat dreptul recurentului la un proces echitabil, prevăzut art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

Cu referire la prevederile art. 118 CPC, susține că intimatul nu a demonstrat prin probe concludente, verosimile și pertinente în susținerea temeiului invocat în referință aspectele ce țin de costul de atragere a mijloacelor financiare, profitul său, cheltuielile suportate și costurile aferente menținerii rezervei instituționale.

Consideră că instanțele de judecată au ignorat neîntemeiat acest aspect și au dat credibilitate argumentelor propuse de către intimat.

Invocă că hotărârile instanțelor judecătorești inferioare contravin și principiului prevăzut la articolul 1 din Protocolul adițional 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale care prevede că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale și că nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Prin referința depusă la 11 iulie 2014, OM „Creditera” SRL a menționat că recursul declarat de Ion Cotun este nefondat și poate fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa recurentului la 09 aprilie 2014, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire nr. 836 (f. d. 213), iar recurentul susține că a recepționat-o la 11 aprilie 2014.

Prin urmare, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 06 iunie 2014, în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ion Cotun, reprezentat de către avocatul Roman Pascari nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de Ion Cotun, reprezentat de către avocatul Roman Pascari, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ion Cotun, reprezentat de către avocatul Roman Pascari ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Recursul declarat de Ion Cotun, reprezentat de către avocatul Roman Pascari se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Svetlana Novac

Judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu